

धर्मया ज्ञान

भाग-२

सम्पादक व अनुवादक

मिह्व अश्वघोष

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषा)

(१) बौद्ध प्रश्नोत्तर	(२५) सप्तरत्न धन
(२) बौद्ध दर्शन	(२६) सफलताको रहस्य
(३) नारी हृदय	(२७) मानव महामानव
(४) बुद्ध शासनको इतिहास	(२८) निरोगी
(५) पटाचारा	(२९) जातक कथा
(६) ज्ञानमाला	(३०) सतिपट्टान विपस्सना
(७) बुद्ध र वहाँको विचार	(३१) प्रज्ञा चक्षु
(८) शान्ति	(३२) परिव्राण
(९) बौद्ध ध्यान	(३३) पूजाविधि र कथा संग्रह
(१०) पञ्चशील	(३४) मैले बुझेको बुद्ध-धर्म
(११) लक्ष्मी	(३५) आमामाबाबु र छोराछोरी
(१२) उखानको कथा संग्रह	(३६) स्नेही छोरी
(१३) तथागत हृदय	(३७) परित्तसुत्त (पाली भाषा)
(१४) महास्वप्न जातक	(३८) बुद्ध र बुद्ध धर्मको.....
(१५) बौद्ध जगतमा स्नास्थ्य सेवा	(३९) बुद्ध र बुद्धपछि
(१६) मिलिन्द प्रश्न भाग १, २	(४०) धम्मवती
(१७) श्रमण नारद द्वि. सं.	(४१) बौद्ध-ज्ञान
(१८) वेस्सन्तर जातक	(४२) संक्षिप्त बुद्ध-जीवनी
(१९) सतिपट्टान भावना	(४३) मानव स्वभाव
(२०) बौद्ध विश्वास भाग-१, २, ३	(४४) धर्म चिन्तन
(२१) बौद्ध दर्पण	(४५) बुद्धको अन्तिम यात्रा
	(४६) सम्यक् शिक्षा

Dharmakirti Publication

(English)

1. Buddhist Economics & The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. Dharmakirti in Nut shell

धर्मया ज्ञान

भाग-२

सम्पादक व अनुवादक

भिक्षु अश्वघोष

प्रकाशक :-

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गौठी

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः, नघः

फोन- २२०४६६

बुद्ध सम्वत् : २५३६

नेपाल सम्वत् : १११६

विक्रम सम्वत् : २०५३

इस्वी सम्वत् : १९९६

प्रथम संस्करण : १५०० प्रति

Dhamma.Digital

चन्दा दाता- चैत्यरत्न तुलाधर

न्यत पसःननि

मुद्रक :

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, काठमाडौं ।

फोन : २२१०३२,

दिवंगत रत्नमाया तुलाधर

जन्म - ने. सं. १०३६ दिल्लागा: दशमी

मृत्यु - ने. सं. ११९६ कछला

धर्मदान

थुगु धर्मया ज्ञान सफू छापे यान्ना
धर्मदान यान्नापिं-

जहान - चैत्यरत्न तुलाधर

महाय् - कमलशोभा कंसाकार

जिगु थःगु खँ

न्यत पसःननिया चैत्यरत्न तुलाधरं थः मदुम्ह जहान रत्नमाया तुलाधरया नामं धर्मया सफू छगू छापे याना दान याय्गु इच्छा जुल धका धैदिल । अले जि न्यना- गज्योगु धर्मया खँ दुगु सफू छापे याय्गुले ? वय्कः नं धैदिल- जि मज्झिमनिकाय फुकं कोचाय्क बोने धुन । धात्थेंया धर्मया खँ उकी दुगु जुयाचोन । उकिं मज्झिमनिकाये चोगु सूत्रया खँ तया सफू छापे याय् दुसा ज्यु ।

वय्कया इच्छा अनुसारं मज्झिमनिकायया सूत्रत मध्ये च्यापु फिपु सूत्रया सारांश जक कथं अनुवाद धाय् वा सम्पादन याना चोया । वय्कया यह-मयइ जि मस्यु तर जि योगु सूत्रत ल्यया सारांश जक चोया । निपु सूत्र तोता पेगु फुकं भिक्षुपिन्त सम्बोधन याना बुद्धं कनाविज्यागु सूत्रत खः ।

थुगु सफू बोनीपिसं मती तय् फु- बुद्धया शिक्षा भिक्षुपिन्त जक माःगुथें, भिक्षुपिन्त जक कना विज्यागुथें थुइका काय् फु । अथे मखु, बुद्धं उपदेश बिया विज्याबले गृहस्थी उपासक उपासिकापि नं दु । तर भिक्षुपिं दकसिबे न्ह्योने फेतुना चोनीगु जुया भिक्षुपिन्त सम्बोधन याना उपदेश बिया विज्याइगु खः । मेकथं धाय्माल धाःसा “म्ह्याय्यात न्वाना भमचा सिखे याय्गु” धयातःथें भगवान् बुद्धं भिक्षुपिन्त न्वाना उपासक उपासिकापि ताले लाकेगु तरिकां कना विज्यागु खः । वसपोल बुद्धया बिचाःकथं भिक्षुपिं व भिक्षुणीपिं, उपासक व

【घ】

उपासिकापि सकलं ताले लाय्मा, सकलं चाला बांलापि, मत्ति भिपि जुइमा । अलेजक भिक्षु संघ वःलाइ ।

अङ्गुत्तरनिकाये छथाय् बुद्धं धैविज्यागु दु :-

हे भिक्षुपि ! बुद्ध शासन व भिक्षु संघया शोभा बढे याय्त, बलाकेत प्यंगू परिषद्, भिक्षु-भिक्षुणी, उपासक उपासिकापि विद्वान, पण्डित, विनीत (कोमुलिपह), बहुश्रुत (सय्का तयार्थे नरम व कर्तव्यपालन याइपि), धर्मधर (धर्म धारण याइपि) धर्म अनुसार आचरण याइपि जूसा संघया शोभा बढे जुइ । अङ्गुत्तरनिकाये थथे दु :-

योहोति व्यत्तो च विसारदो च
बहुस्सुतो धम्मधरो च होति
धम्मस्स होति अनु धम्मचारी
स तादिसो वुच्चति संघसोभनो ।

अर्थ- गुम्ह पण्डित-विद्वान जुइ, प्रभावशाली (विसारद) जुइ, बहुश्रुत (यक्को न्यनातम्ह) जुइ, धर्मधर व धर्म अनुसार आचरण याइम्ह जुइ, थज्योम्हेसिनं संघया शोभा बढे याइ ।

भिक्षु च सीलसम्पन्नो भिक्षुनी च बहुस्सुता
उपासको च यो सद्धो या च सद्धा उपासिका
एते खो संघं सोभेन्ति एते हि संघसोभना ।

अर्थ- गुम्ह भिक्षु शीलवान् जुइ, गुम्ह भिक्षुणी बहुश्रुता जुइ, गुम्ह उपासक श्रद्धावान् जुइ तथा गुम्ह उपासिका

श्रद्धावान् जुइ थुमिसं संघया शोभा बढे याइ, थो हे संघया शोभा खः ।

थुगु खँ सीदु बुद्धया शिक्षा व उपदेश भिक्षुपिन्त जक मखु उपासक उपासिकापिन्त नं खः । बुद्ध शासन बलाकेत, ता टिके यावत् उपासकपिनिगु नं दायित्व दु ।

थुगु सफूती चैत्यरत्न तुलाधरया इच्छा कथं क्लेश मदंगु मार्गफल प्राप्त याय् फँगु छपु निपु सूत्रया सारांश दुथ्याकागु दु । तर थुपि जि थःम्हं हे नं बांलाक मथूगुलि मिले मजुइ नं फु । सुळाव ब्यूसा कृतज्ञता प्रकट याय् ।

श्री चैत्यरत्न तुलाधरं थुगु सफू छापे याय्त माःगु घ्यवा ब्याकं खर्च याना दीगुलि वय्कयात् दीर्घायु व आरोग्य लाभ जुइमा ।

दिवंगत श्रीमती रत्नमाया तुलाधरया बारे छुं च्वे माःगु दुला धका न्यनाबले वय्कनं घैदिल- छुं बयान याना च्वेगु इच्छा मदु । तस्वीरया क्वे जन्म मिति व मृत्यु मिति जक दुसा गा । दिवंगत जहानया गुण जक लुमना चों उकि थुगु सफू पुण्यस्मृतिस छापेयाना धर्मदान याना चोना ।

इले हे बांलाक छापे याना ब्यूगुलि नेपाल प्रेस परिवार नं धन्यवादया पात्र जू । धर्मकीर्तिया अध्यक्ष अ. धम्मवती यात नं धन्यवाद दु, गुम्हेस्यां सफू प्रकाशन याय्त दाता चूलाका जिगु लेखन शक्ति बढे याना विल ।

— भिक्षु अभ्रघोष

प्रकाशकीय

थुगु सफूति मुक्कं बुद्धं देशना याना बिज्यागु धर्मया
ज्ञान व व्यवहार सुधार याय्मागु, मन शुद्ध याय्मागु खं
दुध्याका तःगु दु । पूज्य अश्वघोष भन्ते नं अःपुक सरल रूपं
मज्झिमनिकाये चोंगु सूत्रया सारांश कथं चोया बिज्यात ।
थुजोगु धर्मया ज्ञान दुगु सफूत प्रचार याय्मागु आवश्यक
खना । श्री चैत्यरत्न तुलाधरं दिवंगत थः जहानया गुण
लुमंका थुगु सफू छापे याय्त् माःगु खर्च याना दीगुलि वय्क-
यात दीर्घायु जुइमा, निरोगी जुइमा धका कामना याना ।

थुगु सफू धर्मकीर्ति विहारपाखें छापे जूगु १७० गू
सफू खः । थुगु सफू चोया बिज्यागुलि श्रद्धेय अश्वघोष भन्ते
प्रति कृतज्ञता देखाया चोना ।

धम्मवती

अध्यक्ष – धर्मकीर्ति अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः

२०५३ बैशाख

धलः-पौ

जिगु थःगु खँ	ग
प्रकाशकीय	ङ
अम्बलट्टिक राहुलोवाद सूत्र	१
भद्दालि सूत्रया सारांश	४
सब्बासव सूत्रया सारांश	१०
द्वे धावितक्क सुत्त (निगू प्रकारया कल्पना)	१५
चातुम सूत्रया सारांश	१६
चूलहत्थिपदोपम सूत्रया सारांश	२३
मधुपिण्डिक सूत्रया सारांश	२७
चूलगोसिङ्ग सूत्रया सारांश	३१
सम्मादिट्ठि सूत्रया सारांश	३५
वेरञ्जक सूत्रया सारांश	४०
पोतलिय सूत्रया सारांश	४४

अम्बलट्टिक राहुलोवाह सूत्र

(बुद्धं राहुलयात न्वाना बिज्यागु सूत्रया सारांश)

भगवान् बुद्ध श्रावस्ती अनाथपिण्डक सेठं देकाब्यूगु जेतवन विहारे बिज्याना चोंगु खः । अबले राहुल कुमार (सिद्धार्थया काय्) राजगृहया वेलुवनाराम लिक्कसं छगू जंगले कुटीचा देका चोना बिज्यागु खः । वनं भिक्षु हे खः । भगवान् बुद्धं राहुल कुमारयात न्वाय् माल धैगु मती तथा राजगृहया अम्बलट्टिका धैगु जंगले बिज्यात ।

तापाकंसिं राहुल कुमारं बुद्ध बिज्यागु खना तुति सिलेत लः तथा आसन लाया छखे लिक्क चोंचोन । भगवान् बुद्ध बिज्याना तुति सिला लायातःगु आसने फेतुना बिज्याय्वं राहुल कुमारं वन्दना याना छखे लिक्क फेतुत ।

भगवान् बुद्धं तुति सिला ल्यंगु लः भचा दुगु आंखोरा क्यना धैबिज्यात- राहुल, थुगु लःथले लः भचा ल्यंगु खँला ?

राहुलं लिसः विल- खना भन्ते !

भगवान् बुद्धं धैबिज्यात- राहुल, सुं भिक्षुं सीकं सीकं मखुगु खँ ल्हात धाःसा थुगु थले चोंगु लः भचा ज्याय् खेले मदुथें, मू मदुथें मखुगु खँ ल्हाःम्ह भिक्षुया मू नं घटे जुइ ।

भगवान् बुद्धं त्यंगु लः भवानं वांछोया धयाविज्यात—
 राहुल ! वांछोयागु लः खँला छं ? खँ धाल । ए राहुल,
 मखुगु खँ ल्हाइम्ह भिक्षु नं वांछोयागु लःथे खः अर्थात् मखुगु
 खँ ल्हाइम्ह भिक्षुयात समाजं वांछोयाबी । हानं लःथल कया
 भोपुइका विज्याना धयाविज्यात— थुगु थल भोपुइका तथाथे
 मखुगु खँ ल्हाइम्ह भिक्षुया जीवन नं अथे हे खः । हानं
 वसपोल बुद्धं लःथल थसोका धयाविज्यात— थो थल फुसुलुथे
 मखुगु खँ ल्हाइम्ह भिक्षुया जीवन नं फुसुलु जुइ ।

बुद्धं हानं धयाविज्यात— राहुल, न्हाय्कं धयागु ख्वाः
 स्वेत खः । ख्वालेचोंगु दाग खंकेत न्हाय्कं स्वेगु खः । अथे हे
 छं नं शरीरं, वचनं, मनं स्वंगू द्वारं याना चोनागु ज्या व खँ
 बांलाक मनं चाय्का जक याना यंकी । स्वंगू द्वारं नं ज्या
 याय्त, खँ ल्हाय्न्ह्यो नं, ज्या याना चोनावले व खँ ल्हाना
 चोनावले नं, याय् धुंका नं छक विचाः याय्गु वानि या थुकि
 थःत नं मेपिन्त नं दुःख जुइगु, पंगल जुइगु व मछि जुइगु ला
 मखुना ! अथे कल्पना याय् धुंका थःत नं मेपिन्त नं मछिनिगु
 पंगल जुइगु जूसा व ज्या याय्मते । थःम्हं यानागु ज्यां व खँ
 ल्हानागुलि सुयात नं मछि मजूसा व ज्या याःसां ज्यू । थःम्हं
 चाय्कं वा मचाय्कं यानागु ज्या मिलेमजू धयागु थूसा
 आत्मालोचना (थःगु गलित सुइकार) याना शुद्ध जुइगु सो ।
 भिगु ज्या यानागु दुसा लय्ताया चों । मद्रकं ज्या याय्गु,
 खँ ल्हाय्गु व कल्पना याय्गु चान्हं न्हिनं वुत्तः याना यकि ।

राहुल, न्हापा न्हापायापि भिक्षुपिसं थुकथं चाय्का

यानागु व ल्हानागु खँ अले कल्पनायात शुद्ध यान् जीवन सुधरे
याना यंकल ।

थुकथं आः दुपिं भिक्षुपिसं जीवन सुधार याना
संयमित जुल धाःसा लिपायापि भिक्षुपि नं ताले लाइ ।

राहुल कुमारं बांलाक ध्यान बिया न्यने धुंका
कल्पना यात भगवान् बुद्धं थनथ्यंक विज्याना जितः न्वाना
विज्यागु जि ताले मलागुलिं खः धका सीका आवंनिसें
छलपोलया ओवाद अनुसारं जिं भिक्षु जीवन ताले लाके धका
बुद्धया न्होने प्रतिज्ञा यात । संयमित व होशियारीपूर्वकं
जीवन हना बुद्ध पुत्र राहुल बोध जुल । अरहत जुया जीवन
मुक्त जुल ।

थो सूत्रं काय्मागु शिक्षा छु धाःसा राहुल कुमार
न्हापा ताले मज्जाम्ह, मखुगु खँ ल्हाइम्ह, बुद्धया अनुशासन,
ओवाद न्यनेसात हे थुइका काल थः ताले मलागुलिं बुद्ध
तापाकंसिं विज्याना जित न्वाना विज्यात । आवंनिसें जि
ज्ञानी जुइ, खँ ल्हाय्बले होशतया खँ ल्हाय् धका थःगु कमजोरी
व गल्लि सुइकार याना अरहत जुल । थःथःम्हं चाय्के मागु
शिक्षा थो सूत्रं व्यूगु दु ।

भट्टालि सूत्रया सारांश

थुगु सूत्र श्रावस्ती जेतवन विहारे भगवान् बुद्धं
भिक्षुपिन्त कना विज्यागु खः ।

छन्हु भगवान् बुद्धं भिक्षुपि मुंका धयाविज्यात- हे
भिक्षुपि बान्हि न्हो छछा जक नया चोना । थुकि जित गाक्कं
आराम दु, म्ह याउँसे चों, निरोगी जुया चोना । अथे हे
छिमिसं नं छछा जक भोजन याना चों । थुकि छिमित नं
फाइदा दइ, ल्वे छुं दैमखु, आराम दइ ।

बुद्धया खँ न्यनाचोंम्ह भट्टालि धयाम्ह भिक्षुं धाल-
भन्ते, जि ला छछा जक नया चोने मफु । अथे छछा जक
नया चोने माल धाःसा जि ला याकनं सी । मेपि फुक्क
भिक्षुपिसं बुद्धया आज्ञा अनुसारं बहनि मनसे छछा जक नया
जीवन हन । भट्टालि छम्ह तँचाया पिने अलग चोंवन । सोला
तक बुद्धया न्होने खाः हे कयं मवो ।

लिपा वं थःथमन्तुं मनं मनं विचाः यात- जि तःधंगु
गलित्ति याय् लात । भगवान् बुद्धथेंजामेस्यां धाःगु खँ मन्यंसे
नियम पालन मयासे याकचा चों वया । जि मिलेमजुगु ज्या
याना । बुद्धयाथाय् वना क्षमा फोना गलित्ति सुइकार यावने
घका मतीतया बुद्धयाथाय् वना वन्दना याना- जि गलित्ति
याय् लात घका आत्मालोचना याना क्षमा फोन । अनुकम्पा
तया क्षमा याना विज्याहुँ ।

भगवान् बुद्धं धयाविज्यात- छं थःम्हं यानागु गल्लि
 मइसूस जूसा ठीक जू क्षमा जुल । तर छं अबले हे भचा
 विचार याय्मागु बुद्धं धैविज्यागु खँ मन्यनेवले मेपिं भिक्षु
 भिक्षुणीपिसं व उपासक उपासिकापिसं छु धाइथें धका भचा
 मछा पह व ग्यापह दय्मागु खः । न्ह्यागुसां छं गल्लि सुइकार
 याना छंगू धाःयात छं हे वासः यात, क्षमा जुल । थुकथं थःगु
 दोष थःम्हं खंका वासः यात धाःसा व आर्यशीले चोम्ह जुइ ।
 थथे जुल धाःसा बुद्ध शासन वःलाना ताटिके जुया चोनी ।

थो बुद्ध शासने गुलि भिक्षुपिं शील नियम पालन
 मयासे उत्तमगु आर्यपदे थयंकेगु इच्छा याना जंगले वना
 सिमाक्वे, पर्वतया गुफाय् चोना भावना याना चोनी ।
 अज्योपिन्त बुद्धं प्रशंसा याना विमज्याः । नापं सत्संगत याना
 चोपिसं नं आलोचना याना चो । अज्योपिनि थःत थःम्हं हे नं
 धया चो जिं याना चोनागु धर्म पिनें जक खः, देखावती जक
 खः । छाय् धाःसा वया शील शुद्ध मजू । उकिं व आर्यमार्गे
 थाहाँ वने फैमखु । आचरण बांलाका शील नियम मस्युंकुसे
 ध्यान भावना आदि याय्त जंगले व गुफाय् चोवसां अज्योपिन्त
 सकसिनं प्रशंसा याइ, माने याइ । वं आर्यमार्ग फल नं लाभ
 याय् फै ।

वं प्रथम, द्वितीय, तृतीय, चतुर्थ ध्याने थयंका पुब्बे-
 निवास (न्हापा न्हापाया खँ) दिब्बचक्खु (साधारण मिखां
 खने मदुगु खंके फैगु ज्ञान) आस्रवक्षय (लोभ ईर्ष्या आदि

कुआकांक्षा मदैगु ज्ञान) थुपि उच्चस्तरया ज्ञान प्राप्त याना काय् फे ।

भद्दालि भिक्षुं मेगु हे खँ न्यन- भन्ते, थो बुद्धशासने छपिसं गुलिं भिक्षुपिन्त चिकिचाधंगु गल्लि याइपिन्त नं छलपोलं न्वाना सिखेयाना बसे तथा बिज्याः । गुलिं गुलिं भिक्षुपिन्त अथे न्वाना बिमज्या । थुकिया छुं कारण दुलाथे ?

कारण दु धका बुद्धं धयाबिज्यात- कारण छु धाःसा गुलिं भिक्षुपिं धयागु खँ न्यं, कोमुलिपह दु, श्रद्धां भिक्षु जूवोपिन्त भचा जक अववाद बिया न्वाना सिखे जू अनुशासने चों । गुलिं गुलिं ठिग्निक चों, भिक्षु जीवने छतिं श्रद्धा मदु, आदर मदु, धयागु खँ मन्यंपिन्त जिं मन्वाना । न्वानां छुं ज्या मवो ।

भद्दालि भिक्षुं हानं न्यन- भन्ते ! न्हापा थो बुद्ध-शासने नीति व नियम आपा मदु । तर आपालं अरहत जूपि दु । आः धयागु नियम यक्को दु तर अरहत जूपिं निर्दोषपि आपा मदु । थुकिया कारण छु ?

भद्दालि ! मनूते आचरण बांमलाना पतन जुइबले नियम कानून अपो दया वैगु ।

१. भिक्षु संघया संख्या बढे जुइबले,
२. लाभ सत्कार अपो दैबले,
३. अविवेकपिं सःस्युपिं अपो दयावैबले,
४. पुलां जुया वोलिसे मनूते बिचे गल्लि अपो दया

चैगु । च्वे कनाथे प्यता कारण कम जूसां नियम अपो दैमखु ।
गलित कम जुइ ।

थ्व बुद्धशासने गुलि थज्योपि भिक्षुपि दु बरोबर
आपत्ति दोष लगे जुइगु ज्या याना चोनी । यक्को आपत्ति
दुगु ज्या याना चोनी । भिक्षुपिसं दोष क्यना व्यूसां मेगु खँ
ह्या थःगु दोष तोपुइत सोइ । तँ पिकया असन्तुष्ट भाव
क्यनी गलित सुधरे याय्गु सोइमखु । थःगु गलित सुइकार
याना सुधरे जूसा दोषं मुक्त जुइ फे ।

भद्दालि, गुलि भिक्षुपि आचार्य गुरुपिनि प्रति श्रद्धा-
भाव मतसे भिक्षु जीवन हनाचोनी, वथात गुरुं न्वाइबले खँ
थुइका सुधरे जूसा अज्योपिन्त, वारम्बार न्वाना चोना ।
धयागु खँ मन्यंपिन्त न्वाय्गु, उपदेश बीगु ज्या मयाना ।

सुं भिक्षुया दृष्टि तप्यंसा, नियत ठीक जूसा, खँ
ल्हाइगु ताले लाःसा, ज्या बांलाःसा, जीविका मद्रंसा, ठीक
कथं कुतः याःसा, होश पाय्छि जूसा, चित्त चंचल मजूसा,
पाय्छिगु ज्ञान दुसा, दुःखं मुक्त जुइगु इच्छा दुसा व भिक्षु
माने याय् बहम्ह जुइ । अथे धयागु आर्यअष्टाङ्गिक मार्ग
वना चोम्ह गुण सम्पन्न व दक्षिणा बी योग्यम्ह खः ।

थो सूत्र कथं आजक अटेरिपि, नियम पालन मयापि
भिक्षुपि दुगु मखु बुद्धया पालनं दु धयागु सी दु । बुद्धयागु खँ
तकं मन्यंपि दु । अटेरिपिन्त बुद्धं हे नं उपेक्षा भाव याना
न्वाना विमज्याः धयागु थो सूत्रं धयाचों ।

थो हे सूत्र नाप सम्बन्ध दुगु लटुकिकोपम सूत्रया छत्वाचा खँ दुथ्याकेगु बांलाइ ताया । थुगु सूत्रया खँ भगवान् बुद्ध अंगुत्तराप धंगु प्रान्तया व्यापार केन्द्रे उदायि धयाम्ह भिक्षुया कारणे कना विज्यागु खः ।

उदायि भिक्षु भगवान् बुद्धयाथाय् वना धावन- भन्ते, छपिसं गुखुनु बहनि नय्मते धका नियम देका विज्यात उखुन्हु जिगु मन भचा स्यन, छपिं खना तँ पिहाँवल । छाय् धाःसा जिमित भचा साक्क नेदँगु हे बहनि खः । मनूते साक्क नैगु हे बहनि खः । मनूते नइगु इले जिपिं भिक्षा वनेबले वहे खाना भिक्षाय् प्राप्त जुइगु । अथे जूसां तबि छपिनिप्रति श्रद्धा भक्ति व मद्धा पह अले ग्या पह दुगुलि बित्यामे मनया ।

भन्ते, भिक्षुपिं बहनि भिक्षा कावनीबले साःगाले व फोहरगु गाले कुतुं वनीगु । वालं चिनातःथाय् नं तक्वनीगु । लँपुइ दनाचोपि सा दोहँया म्हेनं गोतू वनीगु । खुंतसें सामान तोता वनीबले खुं धका जोनानं यंकीगु । मिसातसें नं ल्हाः जोना सालायंका फसे याइगु । भावना याना चोंसां नेपित्यात कि पात्र जोना याकनं याकनं भिक्षा कावनेगु । छन्हु भन्ते जित थज्योगु घटना जुल- जि छन्हु बहनि भिक्षा फोंवनाबले मिसा छम्ह लुखाय् दनाचोन । जि नं वया न्ह्योने दँवना । जि खनेसात व मिसा चिच्चाय्दना हाल कि ख्याः वल ! ख्याः वल !! धका । अबले जि धया जि ख्याः मखु, राक्षस नं मखु, भिक्षा कावया चोनाम्ह भिक्षु खः । अले व मिसां घाल- जिपिं मिसातय्त ग्याक्क बहनि भिक्षा कावेगुसिन्नं

आम प्वाःयात चुपि पाला भोरिपिकया छोसां ज्यूनि धका
 बो बिल । थुपिं घटनात लुमनीबले न्हापां छपिसं बहनि
 नेमज्यू धका शिक्षापद देकुबले तँ पिहाँ वोसां आः मती वन
 छपिसं अथे विनय नियम देका विज्यागु जिमित दुःख मदेकेया
 लागी हे, भिं याय्या लागी खः धैगु थुल । बाँहे लात ।

अले बुद्धं धयाविज्यात— उदायि आमथे हे खः । जिं
 गुबलें भिक्षुपिं आमथे सना जुइमते धाय्बले गुलिं मूर्खतसें धाइ
 बुद्धं म्वामदुगु चिकिचाधंगु खँय् नं हस्तक्षेप यात धका दोष
 विइगु याना चो । चिकिचाधंगु खँया बारे कल्पना मयाःसां
 ज्यू, मधाःसां ज्यू धया खँन्यंपिन्त नापं भटके याइगु । ज्ञानिपिं
 शील आचरण वांलापिं भिक्षुपिनि लागी जिं देकागु नियम
 बःधं भाःपा सुइकार याइ, पालन याइ ।

Dhamma.Digital

सबवासव सूत्रया सारांश

थुगु सूत्र भगवान् बुद्धं जेतवनारामे (आरामे) क्लेश मदेका छोय्गु उपाय वारे भिक्षुपिन्त कना बिज्यागु सूत्रया सारांश ।

हे भिक्षुपिं छिमित ज्ञानिपिसं क्लेश (लोभ, द्वेष, ईर्ष्या आदि मभिगु बानि) मदेका छोइगु तरिका व अज्ञानिपिं मूर्खपिसं बांमलागु कुसंस्कार व कुबानि कं कं बढेयाना यंकिगु तरिका नं कने । बांलाक ध्यान बिया न्यं ।

ज्ञांदुपिसं (ज्ञानिपिसं) मनंनिसें बिचाः याना थुइका थःके दुगु क्लेशत (कुबानित) मदेका छोइ । मदुगु क्लेशत नं देकि मखु । अज्ञानि मूर्खं क्कन क्कन क्लेश बढे याना यंकी । अथे धयागु लोभीम्ह कं कं लोभी जुइ, हारांम्ह, अटेरिम्ह कं कं अटेरि जुइ । हानं मदुगु क्लेश नं देका यंकी ।

आः न्यं क्लेश मदेका छोय्गु तरिका व उपाय छु छु खः- १. स्रोतापन्न जुइगु लंपुं-जिगु जिगु धाय्गु क्वातुसे चोंगु बानि, म्वाःमदुगु शंका याना चोनेगु बानि, अन्धविश्वास (मिथ्या दृष्टि) मखुथे थुइका काय्गु थुपिं स्वता तोता छोय् फै ।

२. संयमी जुइगुलि अर्थात् मखुथाय् मस्वेगुलि, मखुगु

मन्यनागुलि आदि पंचइन्द्रिययात बसे तयागुलि मन चंचल जुइ मखु, पश्चाताप जुइका चोने माली मखु ।

३. अनुभव व सेवन यानागुलि क्लेश मदेका छोय्फु, छुं ज्या याय्बले, नयोचोनेबले मनं थुइका चाय्का चोनेगुलि क्लेश पाः जुयां वनेफु ।

४. सहाय्यगुलि गावकं सुखपूर्वकं जीवन हने फु ।

५. तापाना चोनेगुलि अथे धयागु न्ह्यागुनं बांमलागु खं तापाना चोसा, मभिपि नाप तापाना चोसा क्लेश मदया वने फु ।

६. भावना अभ्यास यानागुलिनं क्लेश पाः जुयावं । थुपि तरिकात छयला यंके फुसा कुबानि तनावं ।

थथे खःसा नं बुद्ध, धर्म व संघ मस्यूपि, धर्मया ज्ञान मदुपि मूखंपिसं छुयाय्माः धैगु मथू । याय् मज्यूगु खं नं मस्यू । उकिं मूखंपिसं याय् मज्यूगु मभिगु ज्या याना चोनी । याय् माःगु ज्या याइमखु ।

याय् माःगु ज्या छुले अनेक सुख विलाषिता आदि मोज याय्गु इच्छा मजुइगु, हानं हानं जन्म काय्गु इच्छा मजुइगु व मूखंता उत्पन्न मजुइ ज्या याय्मा । (कामासव, भवासव व अविज्जामव (मोहं) मुक्त जुइगु ज्या याय्माः ।)

याय् मज्यूगु ज्या छु ले ?

च्चे कनागु सुख भोगविलासया आशा, हानं हानं जन्म काय्गु व अविद्या (मोह) थुपि स्वतां याय् मज्यू । याय्मागु ज्या मयाइम्ह मनुखं दुगु स्वयानं अपो पाप याना

यंकी, मखुगु कर्म याय्गु दिना बी मखु । वं थथे नं कल्पना याइ- जि न्हापा दुम्ह खःला ? लिपा हानं जन्म काइला ? आदि आदि । थुकथं कल्पना याय्बले आत्म सदाकालिक (न्हाबलें दयाचोनी) सी धुंका नं सुं प्राणी मदु । आत्मां आत्मायात सीकेमा । अनात्मां आत्मायात सीका काय्मा । आत्मा नित्य स्थिर वस्तु खः धका थुकथं मखुथे कल्पना याय्गुलि खः संसार दुःखं मुक्त जुइ मफया चोंगु, फन दुःखी जुया चोने मालीगु ।

काम (सुख भोगया आशा), भव (हानं जन्म काय्गु आशा) भिगु मभिगु छुटे याय् मफैगु अविद्या दैगु ज्या मयासे, कल्पना मयासे प्यंगू आर्यसत्य ज्ञानं खंका उगुबारे बोध जुल धाय्वं सक्कायदिट्ठि (जिगु जिगु धका क्वात्तुक जोना चोनेगु पह), विचिकिच्छा (बुद्ध धर्म व संघया व मेमेगु म्वामदुगु शंका उपशंका याना चोनेगु बानि) । सीलब्वत्त परामास (चित्त शुद्ध मयासे द्यो भक्ति याना दुःख मदैगु विश्वास) थुपि सांसारिक स्वंगू बन्धनयात चप्फुना वांछोया विइवं स्रोतापत्ति-फल प्राप्त जुइ । थुपि स्वता बन्धन खः स्रोतापत्ति मार्गं मदेका छोय् मागु ।

संयमी जुया मदेका छोय् माःगु पाप धयागु- मिखां रूप सोया, न्हाय्पनं न्यना, न्हासं नंतुना, म्हुतुं नया, शरीरं स्पर्श याना, मनं कल्पना याना चंचल जुइगु । च्वे धयातःगु खुगू इन्द्रिय मिखा आदि बसे तय्फुसा संयमी जीवन जुइ । थुकि शारीरिक व मानसिक पीर दुःख मदेका छोय् फे ।

संयमं मदेका छोय् माःगु क्लेश धाःगु हे मिखां रूप सोया
 न्हाय्पनं न्यना उकी प्यपुना मचोनेगु इन्द्रिय दमन धाःगु नं
 थो हे खः ।

सेवनं तोता छोय् माःगु क्लेश खः भिक्षुपिति चतु-
 प्रत्यय (चीवर, खाना, चोनेगु थाय् व वासः) बारे लोभ
 लालच मयाय्गु । चीवर, पिण्डपात्र (खाना) सेनासेन
 चोनेगु थाय् लासा फांगा व वासः छ्यलेबले खूब बांलाक
 होशयारी जुया छ्यले माः । थुकथं प्रज्ञा युक्त जुया प्यंगू
 प्रत्यय छ्यले फुसा, सेवन याःसा अले छुं नं शारीरिक व
 मानसिक पीर व कष्ट दैमखु ।

सहयाय्गुलि क्लेश मदेका छोय्गु धयागु निभातो धका
 अल्सी मचासे तानो सहयाय्गु, वावो, फेवो, पत्ति व भुजिनं
 दुःख ब्यू, थन वोजक वीपि दु धका सहयाय् मफुसा दुःख
 जुइ । सहयाय् फुसा सुखं म्वाना चोने दइ । शान्ति योसा
 सहयाय् फेकेमाः । मखुसा गनं तं याउँक चोने फैमखु । दुःखी
 जुया चोने माली । सहयाय् फुसा दुःख व पीर छुं दमखु ।

तापाका चोनेगुलि क्लेश मदेकेगु धयागु ग्यानापुसे
 चोपि जनावरतेगुपाखें तापाका चोने माः । तस्सकं तापागु
 दुर्गमस्थान, फोहरगु थाय् अयोग्यगु थाय्, अयोग्यपि हारांपि
 मनूत थुमिगुबारे बांलाक विचाःयाना तापाका चोने माः ।
 उकि चिन्ता, भय व पीर दैमवु ।

मदेका छोय्गुलि क्लेश प्रहीन जुइगु धैगु आशाकृति
 मजुइगु, मेपिन्त दुःख वीगु, मखुगु मती मतेगु आदि थुकथं

[१४]

पाप चेतना मदेका छोय् फुसा शारीरिक व मानसिक दुःख व पीर छुं दैमखु ।

भावना अभ्यास याय् माःगु घैगु सति (स्मृति) (होशीयारी जुइगु), धम्मविचय (धर्मया अन्वेषण व परिक्षा याय्गु), विरिय=वीर्य, उत्साह याय्गु, प्रीति (लय्ताय्गु ज्या याय्गु), पस्सद्धि (=शान्त व गम्भीर जुया चोनेगु), समाधि (=चित्त एकाग्र याना चोनेगु), उपेक्खा (उपेक्षा तटस्थ जुया चोनेगु) थुपि न्हेगु अंग गुण धर्म दय्का चोनेगु अभ्यास । थुपि न्हेताया बारे अभ्यास मयात धाःसा क्लेश ले दना वइ । थुकि शारीरिक व मानसिक अशान्ति देका बी ।

थुगुकथं जीवन हना यंके फुसा संसार दुःखं मुक्त जुइ फु ।

Dhamma.Digital

द्वेधावितकक सुत्त (निगू प्रकारया कल्पना)

थुगु सूत्र श्रावस्ती जेतवनारामे भगवान् बुद्धं भिक्षु-
पिन्त कना विज्यागु खः ।

जि बुद्ध जुइन्हो, जित थथे मती वल । जिगु मने
गुलिनं कल्पनात वैचोनी व फुकं निथी थला छुटे याय् फुसा
ज्यू, बांलाइ । उकि जिगु मने लुयावैगु कल्पनात कामवासना
व मोजमज्जा नक्सां चोनेगु, तँपिहाँ वैगु कल्पना, बदला कया
हिंसा याय्गु कल्पना छपुचः छखे तय्गु वा छुटे याय्गु ।

मेगु नैष्क्रम्य लागी भावनाया कल्पना, मैत्री भावनाया
कल्पना, करपिन्त दुःख मवीगु अहिंसा कल्पना थुपिजक
छपुचः याना अलग याय्गु ।

थुकथं मने लुया वैगु कल्पनात निथी भाग थला
चोनाम्हेसित गुबलें भोगविलासया कल्पना दनावै, तँ दनावै
(व्यापाद कल्पना) करपिन्त दुःख बीगु कल्पना जुइ अबले
तुरन्त हे बिचाः याय्गु थो कल्पना वैचोंगु मिले मजू, भि मजू ।
अबले थुयावो बोध जू थुपि कल्पना दुःखं मुक्तगु निर्वाणया
लँपुइ बाधा व पंगल खः । थुकि प्रज्ञायात बुलुका मखुथाय्
लाका बी । थःत नं करपिन्त नं विपत्ति याना बी । थथे

कल्पना याय्बले मने लुयावोगु बांमलागु तर्कना व कल्पना मदयावं । थुकथं जिगु मने दनाचोंगु काम वितर्क, व्यापाद वितर्क व हिंसा वितर्कयात कोत्यला मदेका म्वाना चोनेगु ।

थथे दबेयाय् मफत कि बारम्बार बांमलागु कल्पना वयाचोन कि उर्पि कल्पनाया च्यो जुया, न्हाबलें तःले लाना चोनी, गाले हे कोब्बाना चोनी ।

बुद्धं धयाविज्यात- भिक्षुर्पि थो खँ थुइका बीत छगू उपमा धाय्- ज्यापुते बुइँ वा पाके जुलकि वाले त्यइबले सा व फँ चोलेचात को वनीपिनि थःपिनि व फँचात बुइँ वने मफेक छथाय् अलग चिनातै । बुइँ वनेत सन कि कथिं दाया पना तइ । अथे पनीगु छाया धाबले बुँ थुवातेगु वामा बाली नया स्यंका बिल धाःसा बोफे माली, ल्वापुथया चोने माली, आपालं अलाभ व हानि जुइ, म्वाःमदुगु क्कट वै धैगु स्यूगुलि खः । अथेहेन्तुं जि नं बांमलागु कल्पना वैबले होश मन्तकि मखुथे ज्या जुइ धैगु सीका उर्कि अलग जुइवले भिगु प्रतिफल वै धैगु सीका कया थुइका कया ।

अनं लिपा नैष्क्रम्य संकल्प : त्यागी भावनाया कल्पना मैत्री कल्पना व अहिंसा कल्पना मध्ये छगूजक कल्पना मती वय्सात हे भिगु कल्पना ल्येँदना वल धैगु सीका थुकि थःत नं मेपिन्त छुं हानि व अलाभ जुइ मखु धैगु थुइका काय्गु । थुकि लौकिक व लोकोत्तर ज्ञान दयावं धैगु व निर्वाण साभया निरति उपकारक जुइ धैगु सीका भिगु कल्पना-यात हानं हानं लुमंका चोनेगु । अथे बारम्बार कल्पना याना

चोनेबले छुं विकार खनेदया मवो, ग्यापहः धैगु मडु । तर ताउत वहेजक कल्पना याना चोनेबले गुबलें गुबलें हरन्त जूथें इकुसे चोंथें जुयावो । अले चित्त अशान्त व चंचल जूथें चोनावो । चित्त चंचल जुइबले छगू हे निमित्ते व आरम्भणे चोंचोने थाकु । जि अबले होशतया संयमी जू चित्त तापाक मछोसे थःगु दुने हे छथासं तैतयगु ।

थुकथं भिगु कल्पना जक बारम्बार लुमंका चोनेबले उकी हे प्यपुनाचों, वहे भिगु कल्पनाया बशे चोनाचों ।

भिक्षुपिं, थो खँ थुइका बीत हानं छगू उपमा न्ह्यश्चने । ज्यापुते वालय् धुं कल कि सा, फँ, चोलेचात अथें बुईं तोता थः छथाय् सुंक चोना सोया जक चोंसा गा । चिनातय् म्वाः । अथे हे पाप कल्पनां चित्त तापाका भिगु कल्पनाय् मन बःलाका चोनेफत कि मखुयाय् मन वनी, मखुगु ज्या याइ धका धन्ना व पीर काय् माःगु मडु ।

थुकथं भिगु कल्पना दया चोनीबले धैर्य दयावो, मन त्यानावो, होश ठीक थासे लानाचों, म्ह याउँसे चोनावो, मन नं हलुका जुयाचों । अले प्रथम ध्यान, द्वितीय ध्यान, तृतीय ध्यान, चतुर्थ ध्यान थयंका चोंचोनेगु । अथे जुइबले पूब्बे निवासानुस्मृति (न्हापा न्हापायागु खँ लुमंकेगु शक्ति) दयावो । च्युत्युत्पत्ति ज्ञान (मृत्यु व जन्मया ज्ञान) दयावो । आस्रवक्षय ज्ञान (मनेचोंगु क्लेश लोभ, द्वेष, मोह, ईर्ष्या आदि मदैगु ज्ञान) दयावो । अनं लिपा बुद्धत्वया लागी माःगु योग्यता प्राप्त जू ।

मृगत बथां बथां चोना चोनीथाय् व्याधां अपुक लायूत
जंगले जाल प्यनातै । उकी क्यना चल्लात व्याधाया बसे
लाना प्राण वंका चोनी । इपि मृगतसें दुःख कष्ट सिया चोंगु
खना छम्ह भिम्ह मनूनं जाल प्यना तःगु लिकया चल्लातेत
अभय दान बी, प्राण बचे याना बी । अथे हे मारं छिमित
स्यंकेगु नियतं भिगु लँपुइ पंगल जुइक बाधा व्यूवेफु । जाल
प्यना बी फु । तथागत बुद्धं नं छिमित बाधा व पंगल चीका
निर्वाण वनेगु लँपु क्यना बिज्यागु दु । उकिं भिक्षुपि होशीयारी
जुया ध्यान अभ्यास याना मभिगु कल्पनायात चीका भिगु
कल्पनायात ल्यया जीवन हनेगु या ।

Dhamma.Digital

चातुमसूत्रया सारांश

चातुमा नगरे अम्बःया बगीचाय् भगवान् बुद्धं
भिक्षुपिन्त कना विज्यागु सूत्र हे चातुम सूत्र खः ।

छकः सारिपुत्र व मौद्गल्यायन प्रमुख न्हूपि न्यासपि
भिक्षुपि बोना भगवान् बुद्ध दर्शन याय् धका चातुमा घैगु
नगरे विज्यात । उलिमछि भिक्षुपि छगूपाखं विहारे थ्यंबले,
चोनेगु थाय् बाय् मिलेयाना विहारया भिक्षुपि नाप सुख
दुःखया खँ ल्हाना चोंगुलि तस्सकं कालाकुलु सः ताय्दत ।
एकान्त व शान्तप्रेमी भगवान् बुद्धं भिक्षुपि ततःसकं हाला-
चोंगु सः ताया आनन्द भिक्षुयात सःता न्यना विज्यात- मेमेबले
थथे ततःसकं हालाचोंगु ताय् मदु । आः सु हालाचोंगु ?
थो कालाकुलु हाःसः गनंबोगु ?

आनन्द भिक्षुं धया विज्यात- सारिपुत्र मौद्गल्यायन
महास्थविरपि प्रमुख न्हूपि आगन्तुक भिक्षुपि छलपोल दर्शन
याय्त विज्याना चोंगु । इपि चोनेगु थाय् बाय् मिलेयायां
थवंथवे खँल्हाना चोंगुलि कालकुल हासः ताय्दुगु खः ।

बुद्धं धयाविज्यात- आनन्द, इपि भिक्षुपि जिथाय्
तुरन्त सःता हति । भिक्षुपि बुद्धयाथाय् वन्दना याना फेतुत ।
अले वसपोल बुद्धं न्वाना विज्यात- गथे भिक्षुपि ? गुलि
शोभित मदेक, अशिक्षित तालं हाला चोनागु ? आमज्योपि

भिक्षुपि थन जिथाय् चोने दैमखु, सकलें पिहाँ हूँ धका आज्ञा जुया विज्यात ।

भगवान् बुद्धया आज्ञा पालन याना, लासा थ्याना थासे तथा, चीवर आदि सामान जोना भिक्षुपि विहारं पिहाँ वन । अबले चातुमा धयागु नगरया सभा भवने शाक्यत मुना छलफल यानाचोंगु पाः । इपि शाक्यतसें भिक्षुपिन्त खना नकतिनि जक तापाकंसिं विज्यापिं छाय् तुरन्त हे लिहाँ विज्यागु छाय्थें धका न्यन । भिक्षुपिसं जूगु फुकं खँ कन । अले बुद्धं विहारं पितना हःगु खँ नं कन । अले शाक्यतसें धाल- छलपोलपि थन नगरया सभा भवनेनि पलख चोना विज्याहुँ । जिपि भगवान् बुद्धयाथाय् वना खँल्हाना ज्यूसा मिलेयाना बी । इपि शाक्यत भगवान् बुद्धयाथाय् वन ।

इमिसं वन्दना याना धाल- भन्ते, जिमित क्षमा याना विज्याहुँ । छपिं दर्शन याय् धका वोपि न्हून्हूपि ५०० पिं भिक्षुपिन्त विहारं पितना विज्यानागु ला ? लिहाँ वनाचोंगु जिमिसं नाप लात । छपिसं इमिगुप्रति करुणा दया तथा विमज्यात धाःसा इमि चित्त दुःखे जुइ । पिनातःगु वामाय् लः मदया म्हासुसे चोना गनाव्थें जुइ । साया मचां मांम्ह सा मखनीबले छतपते जुइथें छपिं दर्शन याय् मखनीबले छपिनापं चोने मखनीबले इपि भिक्षुपिं भ्रमे लाइ, विचे काइ । इपि ला अनाथपिथें जुइ । उकिं विन्ति दु भन्ते, विहारं पितुना छोयापिं भिक्षुपिन्त सःता अनुकम्पातया खँल्हाना विज्याहुँ धका शाक्यतसें अनुरोध यात ।

भगवान् बुद्धं विचाःयाना मतीतया विज्यात— धाथें नं इपि भिक्षुपिनि मन स्यनी । छं मस्यूनिपि भिक्षुपिं खः धका थुइका इपिं भिक्षुपिन्त सःतके छोत । विहारे दुकया विज्यात ।

अबले भगवान् बुद्धं सारिपुत्र महास्थविरयाके न्यना विज्यात— जि भिक्षुपिं पितना छोयागु वारे छं छु विचाः याना ? छंगु मने गथे चोन ?

सारिपुत्र भन्तेनं धयाविज्यात— भन्ते, जि मती तयागु ला छपिसं थो शासनया वारे, भिक्षु संघया वारे च्यूता मत्तसे फल समापत्ति चोना याउँक चोना विज्याय्गु मती तया विज्यात जुइ । उकिं जिपिं नं अथे हे एकान्ते चोवने मालका धका मती तया ।

भगवान् बुद्धं धयाविज्यात— सारिपुत्र होशति, आमथे । गुबले नं मतीतय् मज्यू ।

अले वसपोल बुद्धं मौद्गल्यायन महास्थविरयाके न्यना विज्यात— छं छु धका मती तयाले ?

भन्ते, छलपोल एकान्ते समापत्तिफले चोना विज्यात धाःसा सारिपुत्र भन्ते व जिपिं निम्हं मिले जुया भिक्षु संघ-पिनिगु जिम्मा कया विचाः याय् माली धका विचाः याना धका मौद्गल्यायन महास्थविरं धया विज्यात ।

भगवान् बुद्धं धयाविज्यात— मौद्गल्यायन, साप बांला ठीकजू छंगु खँ । जि मदुथाय् छिपिं निम्ह मिले जुया भिक्षु संघया जिम्मा कया रेखदेख याय् माः । थुलि धाय् धुंका

[२२]

वसपोलं भिक्षु संघ बःभलाइगु व बुलुया वनीमुया प्यता भय
व विपत्ति कमा विज्यात ।

१. गुरुया अववादयात आदर मतसे, माने मयासे
तौपिह्वां वैगु ।

२. थः यत्थे नया तोना जुइत स्वतन्त्र जुइगु, आशा-
कुति जुइगु ।

३. पंचकाम सुख व भोग सुखया इच्छा याना हैगु ।

४. मिसातेगुपाखें बिघ्न दैगु अर्थात् मिसात नाप
भुलेजुया पतन जुइगु । थुपि प्यता खंपाखें बचे जुइ मफत कि
भिक्षुपि चीवर तोता वनी ।

च्चे चोंगु प्यता खं भिक्षुपिन्त बिघ्न बाधा वय् फु ।

Dhamma.Digital

चूलहत्थिपदोपम सूत्रया सारांश

थो सूत्र श्रावस्ती जेतवनारामे भगवान् बुद्धं जानुस्सोनि
ब्राह्मणयात कना बिज्यागु खः ।

तस्सकं छायापियातगु सलं सालीगु बग्गीले चोना
श्रावस्तीया नगरया लँपुं वना चोम्ह जानुस्सोनि ब्राह्मणं
पिलोतिक धयाम्ह ब्राह्मण लँय् धोड्डुक नापलात ।

जानुस्सोनि न्यन- छुखःले पिलोतिक, थज्योगु तानोगु
इले गन वना वयागु ?

खः ब्राह्मण आचार्य, जि भगवान् बुद्धयाथाय् वना
नकतिनि लिहां वैचोनागु ।

छुखःले पिलोतिक, भगवान् बुद्ध साप जांदुम्ह धका खूब
प्रसिद्ध ला जू । व खँ सत्य खः ला, धात्थें जां दुम्ह खःला ?

अहो ! ब्राह्मण बाज्या, भगवान् बुद्धया ज्ञानया बारे
खँ कनेत्त जि योग्य मजू । बुद्धया ज्ञानया बारे बयान याय्त
बुद्धथें जाम्ह व्यक्ति मानिका ! जि सोया गुलिखे च्वे थ्यंपिसं
भगवान् बुद्धया बारे बयान याना तैतगु दु ।

जानुस्सोनि ब्राह्मणं न्यन- ए पिलोतिक, छं छु कारणं
भगवान् बुद्धया प्रति श्रद्धावंगु व प्रसन्न जूगु ?

पिलोतिक ब्राह्मणं धाल- जि भगवान् बुद्ध खना
लय्तावोगु व श्रद्धावंगु प्यता कारण दु :-

१. वसपोल बुद्धयागु प्रज्ञागुण साप हे अपूर्व,
२. वसपोलं छु जक खँ मस्यू धयागु मद्दु,
३. धर्मदेशना याना बिज्याइगु साप हे बांला,
४. वसपोलया शिष्य भिक्षुपिं साप संयमित्त व शान्त जू ॥

थो संसारे तस्सकं विद्वानपिं न्ह्यात्थेंजाम्ह नाप वाद याय्त तयार दु धाइपिं जुजुपिं, ब्राह्मणपिं, गृहपतिपिं व श्रमणपिं भगवान् बुद्धयात्त वाद याना बुकाबी धका वसपोल थाथाय् वनी । इमित्त भगवान् बुद्धं थुजोगु धर्मउपदेश याना बिज्याइ कि गुकि ईपिला थपाय्सकं प्रभावित्त जुइ कि मिया न्होने घ्यो नाइथें नाइसे चोना बोध जूपिं जुइगु । अभिमान फुकं वसपोलया ज्ञानरूपिं मिं भस्म जुया वनीगु । थुकथं बोध जूगुलिं इमित्तं बुद्धनाप वाद याय्गु ला छु छगू शब्द नं न्वंवाय् मच्छा । उल्लिजक नं मखु भगवान् बुद्धया शरणे वना शिष्य जू वनीगु । थुपिं राजा, ब्राह्मण, श्रमण व गृहपतिपिं किसिया पालि ख्वाँय्ले फुक पशुत्तय्गु पालि ख्वाँय् दुथ्याइथें बुद्धया ज्ञाने दुथ्याक वं । थुगु कारणं जि बुद्धया प्रति श्रद्धावना जि वसपोलया मार्गे वनागु ।

पिलोत्तिक ब्राह्मणया खँ न्यने धुनेवं जानुस्सोनि ब्राह्मण तुरन्त हे वग्गीलं कुहाँवया न्ययातयागु गां ल्हाः छपा पिकया थगां न्येया बुद्ध गन बिज्याना चोंगु खः उखे सोया नमस्कार यात् । भगवान् बुद्ध नाप लाना खँ छक नं ल्हाय्गु मती तल । अनं लिपा जानुस्सोनि ब्राह्मण बुद्धयाथाय् वना पिलोत्तिक

ब्राह्मणं धाःगु खँ फुकं कन । किसियागु पालि ख्वाँय्या उपमा
धाःगु नं कन ।

भगवान् बुद्धं धयाविज्यात- पिलोतिक ब्राह्मणं
किसिया पालि ख्वाँय् उपमा बिया धाःगु खँ पाय्छि मजू ।
उकिं जि उगुवारे खँ व्याख्या याना कने, बांलाक ध्यान बिया
न्यनादिसँ धका धर्मदेशना याना विज्यात ।

जंगले चाहिला जुइपिसं किसिया वारे खँ स्यू । तर
किसिया तःपागु पालि ख्वाँय् खनेवंतुं व किसि तःधिकम्ह
धका निर्णय याय् फैमखु । छाय् धाःसा तःगुमछि प्रकारया
किसित दु- गथे कि वामनिका, उच्चाकालारिका, उच्चाकने-
रुका आदि नांयापि किसितेगु पालि ख्वाँय् तःध जू । इमिसं
तोथुला तःगु सिमा कचात सोया, दँ नं सुयातगु चि सोया,
आदि चिपाखें निर्णय मयासे किसि नाप मलातले मात्तु माले
धुंका इपिं किसित नापलात धाय्वं तिनि व किसि गपाय्-
धिकम्ह धका निर्णय याय् फै । वथेन्तुं थो संसारया फुकं
धैथें खँ स्यूम्ह चतुआर्य सत्य बोध जूम्ह बुद्ध उत्पन्न जुइगु,
वसपोल बुद्धपिसं आदि, मध्य व अन्त तक हित व कल्याण जुइगु
धर्मया खँ कना विज्याइ । उगु धर्मया खँ न्यना गुलि गृहस्था-
श्रम तीता प्रव्रजित जुया शील बांलाक पालन याना सदाचारी
जुया पंचनीवरणं (भोगविलासया आशा, तंकालि स्वभाव,
अल्सि जुइगु, अहंकार व चंचलतां) तापाना प्रथम, द्वितीय,
तृतीय, चतुर्थ ध्याने थ्यना, न्हापा न्हापायागु खँ स्यूगु ज्ञान,
दिव्य चक्षु (जन्म मरणया खँ स्यूगु ज्ञान) आस्रवक्षय वलेश

[२६]

मदैगु ज्ञान दुसां तबिनं छकलं बुद्ध धर्म व संघया बारे अये हे
धका निर्णय याय् अपु मजू ।

थःथःम्ह, संसारिक सुख (काम तृष्णा) हानं हानं
जन्म काय्गु आशा (भव तृष्णा) भिगु मभिगु छुं मस्यूगु
(अविद्या तृष्णा) स्वतां मदेका, संसारं दुःखं मुक्त जुया हानं
जन्म काय्म्वाम्ह जुया, शुद्ध आचरण ब्रह्मचारी जुयागु घयागु
बालाकं अनुभवीम्हेसिनं जक बुद्ध, धर्म संघया बारे बालाक
निर्णय याय्फै, धाय् फै ।

थुगु धर्मदेशना न्यना जानुस्सोनि ब्राह्मण तस्सकं खुशी
जुया थनिनिसैं छपिनि शरण वयाम्ह जुल । छपिसं जित
शरण वोम्ह धका स्वीकार याना बिज्याहुँ । जिगु हृदय
परिवर्तन जुल धका लय्ताया खँ पोकल ।

Dhamma.Digital

मधुपिण्डक सूत्रया सारांश

थुगु सूत्र कपिलवस्तु नगरे निग्नोधारामे भगवान् बुद्धं दण्डपाणी शाक्यं न्यंगु प्रश्नया कारणं देशना याना विज्यागु खः ।

दण्डपाणी शाक्यं न्यन- छपिनि वाद छु ? छपिसं छु वाद प्रचार याना विज्यानागु ? थुपि निगू प्रश्न न्यंम्ह दण्डपाणी ब्राह्मणं बुद्धयात छपति हे गौरव मतसे तुतांया द्योने फेतुना ल्हाः निपा मन्चाय् दिका प्रश्न न्यंगु जुया चोन ।

अले भगवान् बुद्धं धयाविज्यात- दण्डपाणी, जि थो संसारे दुपि देवी देवता, ब्रह्मा व मारगण अले श्रमण ब्राह्मण सहित सुंनाप नं वाद याय् मखु । जित सुंनापं वाद याय्गु आवश्यकता नं मदु । जि प्रचार याना चोनागु सिद्धान्त व मूलगु खँ ला काम आशा (मोजमज्जा याय्गु आशा) म्वामदुगु शंका व तृष्णा (न्ह्याक्व दुसां मगागु आशाकृति पह) मदुगु निर्वाण वाद खः ।

थो खँ न्यना चोम्ह दण्डपाणी शाक्यं म्ये पिकया गिजे याय्थे याना कपाले चोंगु छ्यंगु कय्कुंका, छ्यां ल्हुकुल्हुकु संका भगवान् बुद्धयात गिजेयाना तुतां जोना सरासर वन ।

संकाइले धर्म सभाय् मुं वोपि भिक्षुपिन्त दण्डपाणी शाक्य नाप छलफल जूगु खँ भगवान् बुद्धं कना विज्यात । दण्डपाणी न्यंगु निगू प्रश्न व उकियात वसपोलं लिसः बिया

बिज्यागु नं कना बिज्यात । बुद्धं बिया बिज्यागु लिसः
दण्डपाणीं मथूथें भिक्षुपिसं नं मथूगु जुया चोन । उकिं
भिक्षुपिनि पुचले चोम्ह छम्ह भिक्षु दना प्रार्थना यात- भो
भगवान् छपिसं धैबिज्यागु खँ मथुल । उकिं थुइक भचा व्याख्या
याना बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्धं कना बिज्यात- हे भिक्षुपिं, तृष्णाया
हेतु व कारण िनिगू आयतन (मिखा, रूप आदि) स जि व
जिगु धका क्वातुक मजोन धाःसा, वहे खः तृष्णा मदेका
छोय्गु धयागु, वहे खः तं मदेका छोय्गु, वहे खः मिथ्यादृष्टि
(मखुथें थुइका काय्गु) तापाका छोय्गु, वहे खः शंका मदेका
छोय्गु, वहे खः अभिमान मदेका छोय्गु, भव (हानं हानं
जन्म काय्मागु) मदेका छोय्गु, अविद्या (जि जिगु धयागु
क्वातुक ज्वना चोनेगु) मदेका छोय्गु, बो बीगु, त्वापुथया
चोनेगु मदेका छोय्गु नं वहे खः । थुलि धया भगवान् बुद्ध
आसनं दना थःगु कोथाय् बिज्यात । अन न्यना चोपिं भिक्षुपिसं
भगवान् बुद्धं कना बिज्यानु उपदेश थूगु मखु ।

बुद्धया उपदेश मथूगुलि भिक्षुपिनि खँ जुल- थुगु
गम्भीरगु धर्मया खँ थुइका बी फुम्ह, व्याख्या याय् फुम्ह सुं
भिक्षु दुलाथें । अले थुगु धर्मया बारे बांलाक व्याख्या याय्गु
शक्ति महाकच्चायन भन्तेयाके जक दु, थुगुबारे बांलाक ज्ञां
दुम्ह महाकच्चायन महास्थविर धका भगवान् बुद्धं धया नं
बिज्यागु दु धैगु सीका सकल भिक्षुपिं वसपोलयाथाय् वना थो
खँ कं वन ।

भिक्षुपिनिगु खँ न्यना कच्चायन भन्तेनं धयाविज्यात—
छिपिं गजोपिल्या ! दँ व स्यो मालेगु तोता हः जक तोथुला
कावोपिथें जिथाय् छाय् वयागु ? जि छु भगवान् बुद्धसिकं
अपो सःम्ह धका चोना ला ? वसपोल बुद्धला धर्मराज खः
नि ! अज्योम्ह धर्मगुर्याथाय् थज्योगु खँ न्यंसाला बांलाक
व्याख्या याना विज्याइ नि ! अज्योम्ह धर्मराज गुर्याके
मन्यंसे जिथाय्ला न्यं वयागु ? धका थःगु मसः पह व
अभिमान मदुगु पह क्यना विज्यात ।

भिक्षुपिसं धाल— खः भन्ते, छपिसं धयाविज्यागु खँ
ठीक जू थो खँ जिमिसं नं सुइकार याना । एसां नं थुजोगु
गम्भीरगु खँ छपिसं ध्वाथुइक व्याख्या याय्फु धका भगवान्
बुद्धं स्वयं नं धयाविज्यागु दु । उकिं जिपिं थन वयागुलि
क्यातु मचासे, थाकु मचासे व्याख्या याना विज्याहुँ धका
प्रार्थना याना चोना ।

अले महाकच्चायन भन्ते नं धयाविज्यात— अथे जूसा
जि धयागु खँ बांलाक ध्यान बिया न्यं । थो फीके दुगु मिखा,
न्हाय्पं, न्हाय्, मे, शरीर व मन आदि इन्द्रिय खुगूयात रूप,
शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श व धर्म (स्वभाव) थुपिं खुता कारण
नापलाइवले, छपुचः जुइवले उगु उगु ज्या कथं विज्ञान
(मिखां रूप खनीवले तुयूगु हाकुगु आदि) मती लुइगु दयावै ।
मिखा, रूप, न्हाय्पं आदि किनिगू आयतन (द्वार) व विज्ञान
नापलाइवले, छपुचः जुइवले स्पर्श (प्येपुनेगु) जुइ, स्पर्श वेदना
(यो मयो) म्हसोका काय्फै, थुकिं कल्पना जुइ, कल्पना

[३०]

यान्नागुलि आशा दयावै, थो आशां याना मनूयात बसे तइ,
कोतेला बी । थोहे तःले लाइगुयात हे बेहोशे लागु धाइ, प्रमाद
जूगु धाइ ।

मिखा आदि द्वार खुगू व उकियात न्ह्योवसा हेतु जूगु
रूप आदि खुगू, विज्ञान (मिखा व रूप त्वाना उत्पन्न जुइगु
यो मयो आदि) उत्पन्न मजूसा जि व जिगु धैगु दयावै मखु ।
अले साराका सारा फुकफाकं अकुशल नाश जुयावंगु जुइ ।
बुद्धं कना बिज्यागु धर्मया अर्थं जि थूगु थये खः । छिमि
चित्त बुद्धे मजूसा हानं छक भगवान् बुद्धयाथाय् वना न्यंहुं
धका कच्चायन भन्ते नं धयाबिज्यात ।

★★★

Dhamma.Digital

चूलगोसिङ्ग सूत्रया सारांश

थो सूत्र नादिका धैगु गामे अप्पां दनातःगु विहारे भगवान् बुद्धं अनुरुद्ध, नन्दिय व किम्बल भिक्षुपिन्त कना-बिज्यागु खः ।

वसपोलपिं स्वम्ह साप हे शान्तपूर्वक अन जंगले चोना बिज्यागु खना वनपालें समेतं रक्षायाना चोंगु खँ सीदु । वसपोलपिन्त बाधा व पंगलः थ मजुइमा धका सुंनं नापलाके मब्यू । अबले भगवान् बुद्धं नं गोसिङ्गवने इपिं सोम्ह भिक्षुपिं नाप लाय्त अन जंगले बिज्यात । अले वनपालें पना धाल-थन जंगले साप ज्ञानीपिं भिक्षुपिं सोम्ह चोंचोंगु दु । छपिं अन बिज्यात कि वसपोलपिन्त बाधा व पंगलः जुइ । उकिं अन बिज्याय्मते धका पना चोन ।

अबले वनपालें अथे भगवान् बुद्धयात पनाचोंगु अनुरुद्ध भन्तेनं खना अनवना वसपोल जिमि गुरु भगवान् बुद्ध खः जिमित्त बाधा बीत बिज्यागु मखु लँ तोताब्यु धका धयाबिज्यात । अले थःपिं चोनाथाय् भगवान् बुद्धयात बोना बिज्यात ।

अन बिज्याना चोंपिं स्वम्ह भिक्षुपिसं वसपोल बुद्धयात सत्कार सम्मान व वन्दना याना छखेलिक्क फेतुना सुख दुःखया खँ ल्हाय् धुंका भगवान् बुद्धं न्यना बिज्यात-

अनुरुद्ध छिपिं मिलेचले जुया चोंचोनागु खःला ?

खः भन्ते, जिपि लः व दुरुथे मिले जुया चोंचोना
धका अनुरुद्धं लिसः विल ।

हाकनं बुद्धं न्यना बिज्यात- गुकथं लः व दुरुथे मिले
जुया चोनागु ?

अनुरुद्धं लिसः बिया बिज्यात- भन्ते, जिपि म्हजक
छखे छखे मन ला छगू हे जुया चोना ।

बुद्धं धयाबिज्यात- साप हे बांला, साप हे बांला,
तर छिपि मिले जक जुया चोनां मगा, होशियारी जुया क्लेशनं
नाश याय्त उत्साह व कुतः याना चोनागु दु ला ?

दु भन्ते, यकों उत्साह याना अप्रमादी जुया चोनागु दु
धका अनुरुद्ध भिक्षुं लिसः विल ।

हाकनं वसपोल बुद्धं न्यना बिज्यात- गुकथं कुतः व
उत्साह याना चोनागु, होशियारी जुया चोनागु ?

जिपि खँ मल्हाना । थःथःपिसं याय्मागु लः कया
हय्गु, बँ पुइगु, लासा लाय्गु मनं खना ज्या याय्गु । मेम्हस्यां
बँ पुना मतः धका वयाप्रति द्वेष भावना मतसे मैत्री चित्तं
थःम्हं बँ पुइगु । न्यान्हुइ छक नाप चोना चिच्छि छलफल
याय्गु- थन जंगले मवयाबले व लिपा कीपि छुपात । छु गुण
धर्मः उत्पत्ति जुल । आध्यात्मिक गुण गुलि दत ।

बुद्धं धयाबिज्यात- साप हे बांला अनुरुद्ध, थुकथं
चोंचोनावले थो सोयानं अपो च्वे चोंगु आर्य धर्म प्राप्त याय्गु
इच्छा मयाना ला ? च्वे चोंगु गुण धर्म प्राप्त मयाना ला ?

अनुरुद्धं लिसः विया धयाविज्यात- याना भन्ते, जिमिसं कामवासनां मुक्त जुया अकुशल धर्मं नं तापाना वितर्कं विचार सहित विवेकं उत्पन्न जूगु प्रीति सुख दुगु प्रथम ध्यान, द्वितीय ध्यान, तृतीय ध्यान, चतुर्थ ध्याने थ्यंका चोंचोना ।

ठीक जू, अनुरुद्ध आमसोयानं च्वे चोंगु धर्मं मथ्यंनि ला ? अवबोध मजूनि ? धका बुद्धं न्यना विज्यात ।

भो भगवान्, वसिकं च्वे च्वंगु आकासान्चायतन, विञ्जानन्चायतन, आकिञ्चायतन, नेवसञ्जानासञ्जायतने थ्यंका बास याना चोना धका अनुरुद्ध स्थविरं लिसः विया विज्यात ।

साप हे बांला, साप हे बांला, अरु आमसोयानं च्वे चोंगु ज्ञान प्राप्त मजूनि ला ? धका बुद्धं हाकनं न्यना विज्यात ।

भो भगवान्, जिमिसं निर्वाण धर्मं अवबोध याना कया । अनं च्वेयागु जक मस्यू धका अनुरुद्ध भिक्षुं लिसः विया विज्यात ।

साप हे बांला अनुरुद्ध, निर्वाणं च्वे मेगु धर्मं हे मदु धका भगवान् बुद्धं धयाविज्यात ।

थुकथं छलफल खँ ल्हाना आसनं दना भगवान् बुद्ध विज्यात । वसपोल विज्याय्वं नन्दिय, किम्बिल निम्हस्यां अनुरुद्धयाके न्यन- भन्ते, छपिसं जिमिसं मार्गफल अथात् अहंत्व प्राप्त याय् धुंकल धका गुकथं सीका विज्याना ? जिमिसं छपिन्त गुबलें हे मधया ।

किजापि, परचित्त ज्ञानं व कीगु थःथःगु व्यवहारं
सीका कया । मेपिसं नं धयाचोगु दु ।

वनपाले भगवान् बुद्ध नापलाना धाल- भो भगवान्
छपिनि शिष्यपि थन जंगले चोगि स्वम्ह भिक्षुपि धात्थे हे
ज्ञानिपि खः । वसपोलपिगु थःथःपिसं मनं खना ज्या याय्गु
व्यवहारं थन गां हे परिवतनं जुल । सकसिनं अथे ज्या याय्मा
घैगु शिक्षा काल ।

थन जंगले मेमेपि ऋषिमुनिपि अथे ज्या याय् मसः ।
जित जक दुःख बीगु । छपिनि शिष्यपिसं अथे दुःख मब्बु ।
साप ज्ञानी । अहंतपि धका व्यवहारं हे सीका कया ।

Dhamma.Digital

सम्मादिट्ठि सूत्रया सारांश

थो सूत्र श्रावस्तीया जेतवन विहारे सारिपुत्र महास्थ-
विरं भिक्षुपिन्त कनाबिज्यागु खः ।

वसपोल सारिपुत्र भन्तेनं न्यना बिज्यात- पासापि,
(भिक्षुपि) सम्मादिट्ठि (सम्यक् दृष्टि) धका न्हाबलें कीसं
छ्यला चोना । थो सम्यक् दृष्टि धयागु छु खः ? कीके
सम्यक् दृष्टि गुकथं दय्केगु ? गुकथं सम्यक् दृष्टिम्ह जुया
चोने फेगु ?

भिक्षुपिसं लिसः बिया बिज्यात- सारिपुत्र भन्ते,
थोला छपिसं जकं स्यूका । जिपिं छलपोलयाथाय् वया
चोनागु हे थो खँ सीके धका । थुगुबारे जिपिं अज्ञानी तिनि ।
उकिं थुगुबारे छलपोलं हे ध्वाथुइक कना बिज्याहुँ । छलपोलं
धयाबिज्याथे जिमिसं सुइकार याय् ।

एसा बांलाक न्यं धयाहय् धका सारिपुत्र महास्थविरं
धयाबिज्यात- सुनानं गुखुनुंसिं अकुशल (पाप) व अकुशलमूल
(पापया हा), कुशल (भिगु) व कुशलमूल (भिगु ज्याया हा)
थुइका काइ उखुनुंसिं व मनू सम्यक् दृष्टि जुइ ।

अकुशल पाप धयागु छु ?

- (१) प्राणी हिंसा (मेपिन्त दुःख बीगु ज्या),
- (२) मबीकं करपिनिगु खुया काय्गु,

- (३) कामवासना मखुथे छ्यला बलात्कार याय्गु,
- (४) करपिन्त स्यंकेत मखुगु खँ ल्हाय्गु,
- (५) मिलेजूपिं फाय्त चुविल याय्गु,
- (६) तुगले चुपिं सुइथें कडागु खँ ल्हाय्गु,
- (७) ज्याय् खेले मदुगु व फोहरगु खँ ल्हाय्गु,
- (८) क्वातुगु लोभ चेतना,
- (९) बदला काय्गु तँ,
- (१०) मखुथे खंकेगु वा मिथ्या दृष्टि,

थुपिं फिता पापकर्म खः । अकुशल खः ।

अकुशल अर्थात् पापया कारण छुले ?

लोभ, द्वेष, मोह थुपिं सोता खः ।

कुशल कर्म (भिगु ज्या) छुले ? च्चे न्ह्यथनागु फिता

अकुशल कर्म बचे जुइगु अर्थात् फिता पाप कर्म मयाय्गु दश
कुशल कर्म खः ।

कुशलया कारण छुले ?

लोभ मयाय्गु, तँ पिमकाय्गु, मूर्खं मजुइगु । (भिगु व
मभिगु छुटे याय् फौगु) थुपिं साता भिगु ज्याया कारण खः ।

थुपिं अकुशल व अकुशलया कारण, कुशल व कुशल-
मूल सुनानं बांलाक थुइका काल घाःसा व थुगु जन्मे हे
अरहत जुया निर्वाण प्राप्त याना काइ । अले व सम्यक्
दृष्टिम्ह जुइ ।

भिक्षुपिसं न्यन- सारिपुत्र भन्ते, क्षमायाना विज्याहुँ,

छपिसं धयाविज्यागु सम्यक् दृष्टियात थुइका काय्गु व सम्यक्
दृष्टिम्ह जुइत मेगु छुं तरिका दुला ?

सारिपुत्र महास्थविरं धयाविज्यात- आयुष्मानपि,
आहारया वारे प्यंगू सत्य सुनां थुइका काइ वयाके नं सम्यक्
दृष्टि ज्ञान दइ । व सम्यक् दृष्टिम्ह जुइ ।

भिक्षुपिसं न्यन- भन्ते, आहारया वारे प्यंगू सत्य
धयागु छु ?

सारिपुत्र भन्तेनं धयाविज्यात- आहार (नसा), नय-
माःगु आहारया हेतु, आहार मदेका छोय्गु व आहार मदेका
छोय्गु मार्ग थुपि प्यता ।

भिक्षुपिसं न्यन- आहार धयागुलिं छु धका थुइका
काय्गु ?

सारिपुत्र भन्तेया लिसः खः- शरीर बःलाकेत नय्गु
नसा (कर्बालिकार आहार) जाप्ये प्ये कया म्हुतुइ तय्गु ।

चित्तयात सुख दैगु आहार (स्पर्श) म्ह म्हं थीगु ।

उत्पन्न जुइत हेतु जुइगु कर्म (मनोसञ्चेतनाहार)
मनं कल्पना याना ज्या जुइगु आहार ।

नामरूप (मन व शरीर निगू वा ज्या जुइगुया हेतु)
विञ्जाण (विज्ञान) थुपि प्यता । (थन विज्ञान धाःगु मिखा
व रूप ल्वाना यो-मयो, बांला-मला धाइगु चेतनायातः धाःगु
खः ।)

थुपि आहारया कारण तृष्णा खः । आहार मदेका
छोय्गु धयागु तृष्णा मदेका छोय्गु खः । आहार मदेका

छोय्गुया अर्थ खः आर्यअष्टाङ्गिक मार्गं कथं जीवन हनेगु । थुपिं आहारया बारे प्यंगू आर्यसत्य थुइकुम्हेस्यां थो हे जन्मे निर्वाण प्राप्त याना काइ । मेकथं धाल धाःसा व सम्यक् दृष्टिम्ह जुइ ।

(वसपोल सारिपुत्र महास्थविरं व्याख्या याना विज्यागु खँ भिक्षुपिसं क्त मथूगु ख्वाःवो ।)

भन्ते सारिपुत्र ! कृपातया सम्यक् दृष्टि थुइका काय् फँगु मेगु नं तरिका दुसा बांलाक ध्वाथ्वीक कना बिज्याहुँ धका भिक्षुपिसं प्रार्थना यात ।

सारिपुत्र भन्तेनं धयाविज्यात— मेगु अपुगु तरिका खः प्यंगू आर्यसत्यया खँ थुइका काय्गु । व प्यंगू आर्यसत्य खः दुःख दु, दुःखया कारण दु, दुःख मदेका छोय्फु, दुःख मदेका छोय्गु उपाय नं दु ।

जन्म काय्गु, बुह्रा जुइगु, सिनावनेमागु दुःख खः । योम्ह नाप बाया चोने माःगु, मयोम्ह नाप हनाचोने माःगु, मनं तुनागु इच्छा पुरे मजुइगु नं दुःख खः ।

दुःखया कारण तृष्णा खः । (न्ह्याक्को दुसां मगागु आशाकुति पह, खना खनागु माल धाइगु बानि ।)

अज्योगु आशाकुति पह, न्ह्याक्को दुसां मगागु लोभी पह तृष्णा मदेका छोय्गुयात हे दुःख मदेका छोय्गु धाइ ।

दुःख मदेका छोय्गु उपाय (मार्गं) आर्यअष्टाङ्गिक मार्गं खः । ठीक कथं खंकेगु, ठीक कथं पाय्छि जुइक कल्पना याय्गु, ठीकगु खँ ल्हाय्गु, मद्रं क ज्या याय्गु, मद्रं क जीवन

हनेगु, मद्रक पाय्छि जुइक उत्साह व कुतः याय्गु, न्हाबले
ठीक कथं होश तथा चोनेगु, (सतर्क जुया चोनेगु) मन एकाग्र
याना चोनेगु, चंचल मजुइगु । थुपि प्यंगू दुःखया बारे प्यंगू
सत्य बांलाक बोध जुल धाःसा व थुइका काम्ह मनू थो हे
जन्मे निर्वाणे थ्यनी । अले व मनू सम्यक् दृष्टिम्ह जुइ ।

भिक्षुपिसं हाकनं न्यन- हानं मेगु नं सम्यक् दृष्टि
थुइका काय्गु छुं तरिका दुला कि ?

सारिपुत्र भन्तेनं धया विज्यात- मेगु तरिका लां बुह्ला
जुइगु व सीमानिगु बारे प्यंगू आर्यसत्य थुइका काय्गु खः ।
बुह्ला जुइगु धयागु वा हाया वनीगु, ला ह्य ह्य कुनीगु, म्ह
धुसि लुइगु, मिखां मछुइगु खः ।

प्राण तोता वनेगुयात मृत्यु जुइगु धाइ । बुह्ला जुइगु
व सिनावने माःगुया मूल कारण हे जन्म खः । जन्म जुइ
म्वालकि बुह्ला जुइ मखु, सी नं मखु । बुह्ला व सी म्वाःगु
उपाय आर्यअष्टाङ्गिक मार्ग कथं जीवन हनेगु खः । थुपि प्यंगू
आर्यसत्य थूमहसें थो हे जन्मे निर्वाण खनी अले व सम्यक्
दृष्टिम्ह जुइ ।

वेरञ्जक सूत्रया सारांश

(सुगति दुर्गतिया हेतु)

थो सूत्र श्रावस्ती जेतवनारामे भगवान् बुद्धं वेरञ्जक गामा तेत कनाबिज्यागु सूत्र खः । थुगु सूत्रे सुगति दुर्गतिया कारणया खँ दुश्याना चोंगु दु । वेरञ्जक गामात बुद्ध भगवान् जक बिज्याना चोन धाय्वं सकलें अन वन । गुलि बुद्ध खना आश्चर्य चाया चोन । गुलि तोलेहे जुया चोन । गुलिसिनं धाल- भगवान् बुद्ध गुलि जक बांला । इपिमध्ये गुलिसिनं न्यन- हे भगवान् थो संसारे गुलि मनूत सिना नकें जन्म कावन धाइ । गुलि मनूत सिना स्वर्गे जन्म कावन धाइ । थये जुइगुया कारण छु खः ?

गृहपतित, मभिगु (अकुशल) ज्या याइपिं नकें वा दुर्गती (मखुथाय्) ला वनी । भिगु ज्या याइपिं सुगती भियाय् वनी धका बुद्धं कना बिज्यात ।

भन्ते, जिपिं छुं मस्यूपिं गामात । आमथे चिकिहाक याना धयां जिमिसं मथू । उकिं भचा बांलाक ध्वाथुइक व्याख्या याना बिज्याहुं ।

अले बुद्धं धयाबिज्यात- एसा जि कनाह्य् बांलाक ध्यान बिया न्यं ।

शरीरं सोंगु मभिगु व बांमलागु ज्या जू :-

- (१) हिंसा- सुनानं करपिन्त दुःख जुइगु ज्या याइ अर्थात् सुं हिंसक जुया ज्यानमारा जुइ ।
- (२) खुंज्या- सुनानं कर्पिनि जम्मा याना तःगु धन खुया काइ ।
- (३) मिथ्या स्त्री सम्भोग- माँ-बौनं वा मिजंनं रक्षायाना तःम्ह मिसायात बलात्कार काम मिथ्याचार याइ ।

वचनं प्यंगू बांमलागु खँ जू :-

- (१) मिथ्यावादी- गनं सभाय्, पासापुचले, राजदरबारे, अदालते साछि चोना बीवले खःगु नं मखु, मखुगु नं खः घाइ ।
- (२) छुत्याहा- चुकू ताःजुइगु अर्थात् मिले जूपि फाय्त थनया खँ अन, अनया खँ थन कना खँ त्वाक बुक या जुइगु ।
- (३) असम्य भाषी- कडागु वचन, फोहरगु खँ ल्हाना बो बिइगु गुकि कर्पिनि नुगले थ्यंक धसे जूवनी ।
- (४) गफ्फी- फुसलगु, सुयातं छुं ज्या खेले मदुगु, जुहे मजूगु बकवास खँ ल्हाना जुइगु ।

मनं स्वंगू मभिगु ज्या जू :-

- (१) लोभी जुइगु- गुम्हसिनं कर्पिनिगु चिज-बस्तुइ लोभ चेतनां मिखा बोइ, न्ह्यागु याना नं व जिगु ल्हात्ती लाके माल धका जालसाजि याय्गु ।

- (२) द्वेषपूर्ण संकल्प- थोयात स्यंके माल, बदनाम याय् माल, थन मतय् माल धका छलकपट याइम्ह जुइगु ।
- (३) मिथ्या दृष्टि- सुनानं धाःगु खँयात मखुथें थुइका चोम्ह गथे कि भिगु ज्या यानां छुं फाइदा मद्दु, दान आदि पुण्य कर्म छुं फाइदा मद्दु, पापया फल नं छुं भोग याय् म्वा, माँ-बौ धयापि नं मद्दु, पुण्य व पाप छुं मखु धका लाको पाको सना जुइगु ज्या ।

थुपिं फिता मभिगु ज्या याइपि दुर्गती वनी । दश अकुशलया विरुद्धगु फिगू भिगु ज्या सुनानं यात धाःसा व भिथाय् सुगती ला वनी ।

दशकुशल (फिगू भिगु ज्या) :-

- (१) करपिन्त दुःख मबीगु (ज्यानमारा मजुइगु),
- (२) खुं मजुइगु, करपिनिगु ठगे याना मकाय्गु,
- (३) मखुथे काम सेवने भुले मजुइगु अर्थात् बलात्कार मयाय्गु,
- (४) सत्यवादी जुइगु (करपिनि स्यनीगु कथं खँ मल्हाय्गु),
- (५) चुकिल खँ मल्हाय्गु (मिले जुया चोनेगु),
- (६) प्रिय वचन खँ ल्हाय्गु (फोहरगु खँ मल्हाय्गु),
- (७) फुसलगु म्वामद्दुगु खँ मल्हाय्गु,
- (८) लोभी मजुइगु (त्यागी जुइगु),
- (९) मैत्री चित्त दुम्ह जुइगु (द्वेषभाव मतेगु),
- (१०) सम्यक् दृष्टि दुम्ह जुइगु (ठीक कथं थुइका काय्गु),

भन्ते, थो फिगू ज्या पूरे जूसा मनंतुनाथें सी धुंका थुगु लोके सुखी व लिपा सुगती वने फइ ला धका वेरञ्जकतसें न्यन ।

बुद्धं धयाविज्यात— धर्म आचरण व सम आचरण (शोषण विहीन) जीवनं प्रार्थना यानार्थं जुइफु ।

तर स्वर्गे वनेगुसिकं दुःख मदुगु निर्वाण लाभ दकसिबे उत्तम । मनुष्य जुया हे जक निर्वाण लाभ याय् फइ । इच्छा व प्रयत्न यात धाःसा हानं जन्म काय् म्वाक हे थो हे जन्मे निर्वाण लाभ जुइ । थुकिया लागी शरीर, वचन व मन भिगु लैपु आर्यवष्टाङ्गिक मार्गे लाकेमाः । थो बुद्धया उपदश न्यना अन बाखं न्यनाचोंपि लय्ताया बुद्ध मार्गी जुन । मतलब वेरञ्जक गामात सकलें धार्मिक जीवन हन ।

(थुगु सूत्रं धयाचों बुद्ध मार्गीतिगु लक्ष्य व उद्देश्य सिना स्वर्ग वनेगु मखु । हानं जन्म काय् म्वागु निर्वाण लाभ आय्थु खः । थो जीवन शुद्ध मजुइकं निर्वाण लाभ जुइ मखु ।)

पोतलिय सूत्रया सारांश

थो सूत्र अङ्गुत्तराप धयागु जनपदे (जिल्लाय्) भगवान् बुद्धं पोतलिय धयाम्ह गृहपतियात कनाबिज्यागु सूत्र खः ।

छन्हु भगवान् बुद्ध नापलावोम्ह पोतलिय गृहस्थीयात वसपोल बुद्धं गृहपति भाजु धका सम्बोधन याना बिज्यागु खना वं मनं मनं मयो पह पिकया चोन । अर्थात् तं पिकया चोन । अले वं तं पिकयातुं न्यन- भन्ते, छपिसं जित छाय् गृहपति धका आमन्त्रण याना बिज्यानागु ? छु कारणं जित अथे सम्बोधन याना बिज्यानागु ?

बुद्धं धयाबिज्यात- गृहपति छिगु पहचहलं गृहस्थीथें चोंगुलि जि छित गृहपति धका सम्बोधन यानागु खः ।

भन्ते, जिगु पहचह व छांटकांट अथे खःथें चोंसां नं, आः जिं फुक्क बुँज्या व व्यापार आदि फुकं तोता बी धुन । उर्कि जि आः गृहपति मखुत धका पोतलियं धाल ।

बुद्धं धयाबिज्यात- अथेसा गृहपति, छि बुँज्या व व्यापार तोता बिया धयागु गुकथं खः छक थुइका ब्युरेसा ।

अले गृहपति धाल- भन्ते, जिके दुगु जिगु फुक्क सम्पत्ति व व्यापारया सामान फुकं काय् म्हाय्पिन्त लःल्हाना बी धुन, इमिसं ब्यूगुलि जि सन्तोष जुया जीविका हना

चोना । काय् म्हाय्पिनि ज्याय् छुं च्यूता मताया, जि ल्हाः
मतया । जित् छुं पीर मदु । जि फुकं त्याग याय् धुन ।

बुद्धं धैविज्यात- गृहपति, छि त्याग याना धाःगु व
जि त्याग याय् माः धयागुया अर्थ मेगु हे खः ।

गृहपति प्रार्थनायात- अथे खःसा छपिसं धयाविज्याथें
त्याग याय्गु धयागु गुकथं खः छु खः ध्वाथुइक कनाविज्याहुँ ।

बुद्धं धयाविज्यात- अथे जूसा बांलाक न्यं जि कना
हय् । थो शासने (धर्म) तोता छोय्मागु च्याता खँत दु ।
तस्सकं त्रिकिहाक याना धाल धाःसा प्राणी हिंसा याय्गु,
खुंज्या याय्गु, मखुगु खँ ल्हाय्गु, चुक्लि खँ ल्हाय्गु, लोभ
याय्गु, मेपिन्त निन्दा याय्गु, तँ पिकाय्गु, अहकार पिकाय्गु
थुपि च्याता त्याग याय् माः ।

भन्ते, थुपि च्याता भचा वांलाक ध्वाथुइक व्याख्या
याना कना विज्यासा ज्यू धका गृहपति प्रार्थना यात ।

बुद्धं व्याख्या याना कनाविज्यात- गृहपति, च्चे कनागु
च्याता प्रकारया पाप कर्मयात थुकथं मती ति । जि प्राणी
हिंसां तापाना चोनेया लागी अधिष्ठान याना चोनाम्ह ।
उकि अज्योगु पाप कम जिथें जाम्हेसिनं याय् योग्य मजू ।
वथेन्तुं अज्योगु मखुगु ज्या याय्बले थ त थःम्हन्तुं अर्थात्
जि थःततुं मभि जुइगु ज्या यानागु जुइ । बुद्धि दुपिसं जिगु
निन्दा याइ । सिना दुगंति नं वनेफु । यक्कों हे दुःख कष्ट
भोग याय् माली । च्चेया च्याता प्रकारया पाप कर्म मयासा छुं
हे दुःख सो माली मखु, निन्दा याका चोने माली नं मखु ।

हाकनं बुद्धं धयाविज्यात- गृहपति, जि कनागु च्याता प्रकायया पाप कर्म मयाय्वंतुं सम्पूर्ण क्लेशं तापाना चोनागु, पाप कर्म फुकागु जुइ मखु । निर्दोषम्ह जुइ मखु ।

गृहपति प्रार्थनायात- भन्ते, अथे जूसा सम्पूर्ण क्लेश तापाका छोय्गु उपाय् छु खः कना विज्याहुं ।

गृहपति, ला मिया तैथाय् वनीम्ह, नय्पित्याम्ह खिचायात ला मदुगु क्वेँ छकू विइवं खिचाया नय्पित्यागु लनी मखुथे पञ्चकाम सम्पत्ति भुले जुयाचोतले चोखागु शान्ति प्राप्त जुइ मखु, अर्थात् निर्वाण लाभ जुइ मखु । उकि पञ्चकाम सुखे प्यपुना चोनेगु तोता ध्यान भावना (आध्यात्मिक उन्नति जुइगु) अम्यास याना यंकेमाः । न्ह्यावलें होशियारीम्ह जुया शान्ति प्राप्त याय्माः ।

थुकथं होशतया शुद्धम्ह जुयाचोने फुसा न्हापा न्हापा-यागु खँ सीकेफुगु ज्ञान, जन्म व मरणया वारे सीकेफुगु ज्ञान, क्लेश मदय्का छोय्गु ज्ञान दयावै । अले उम्ह व्यक्ति फुक्क प्रकारया क्लेश नाशयाना परम शान्तगु निर्वाण अवबोध याना अर्हतफले थ्यनी ।

गृहपति, थुजोगु उत्तमगु दर्जाय् छि थ्यन ला ? अर्थात् थजोगु ज्ञान छिके दुला ?

अहो ! भन्ते, छलपोलं कनाविज्यागु धर्म अनुसार अज्योगु दर्जाय् थ्यकेत, अज्योगु ज्ञान दय्केत जि सु धका ? अज्योगु ज्ञान जिके गनं वै ? छपिसं कनाविज्यागु धर्म छुं नं जिके मदु ।

मन्ते, जिपि मेगु हे धर्मो लगेजुया चोनापि उकिं धर्म-
यात अधर्म, अधर्मयात धर्म भापिया चोनापि । ज्ञान व
शीलवानपि भिक्षुपिन्त ज्ञां मदुपिं छुं मस्यूपिं घका भापिया
चोनाम्ह जि । छपिनि उपदेश न्यना भिम्ह सु मभिम्ह सु
धयागु छुटे याय् फइगु जुल । आः छपिसं विया विज्यागु
शिक्षाकथं न्हापा मदुगु श्रद्धा भिक्षुपिनि प्रति दत । धनिनिसं
जि बुद्ध धर्म व संघया प्रति दूढ श्रद्धा दुम्ह जुया शरण
वयाम्ह जुल । जिगु हृदय परिवर्तन जुल । आः जि थुल
छपिसं जित् छाया गृहपति धाःगु धयागु ।

Dhamma.Digital

धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाल भाषा)

(१) बुद्धया ज्ञिनिगू विपाक	(३२) महास्वप्न जातक
(२) अभिधर्म भाग-१, २	(३३) बाखँया फल भाग- १, २
(४) मैत्री भावना	(३५) जातक बाखँ
(५) ऋद्धि प्रातिहार्यं	(३६) राहुलयात उपदेश
(६) यःम्ह म्हायाय्	(३७) अहिंसाया विजय
(७) पञ्चनीवरण	(३८) प्रौढ बौद्ध कक्षा
(८) बुद्ध धर्म	(३९) मूर्खम्ह पासा मज्जू
(९) भावना	(४०) बुद्धया अर्थनीति
(१०) एकताया ताःचा	(४१) श्रमण नारद
(११) प्रेमं छु ज्वी ?	(४२) क्षान्ति ब मैत्री
(१२) कर्तव्य	(४३) उखानया बाखँ पुचः
(१३) मिखा	(४४) पालि भाषा अवतरण-१
(१४) बुद्धया अन्तिम यात्रा १, २	(४५) मत्ति भिसा गति भिनी
(१६) त्रिरत्न गुण स्मरण	(४६) बौद्ध ध्यान भाग-१, २
(१७) परित्राण	(४८) हृदय परिवर्तन
(१८) कर्म	(४९) ह्यापांयाम्ह गुरु सु ?
(१९) प्रार्थना संग्रह	(५०) अभिधर्म
(२०) बाखँ	(५१) सप्तरत्न धन
भाग-१, २, ३, ४, ५, ६	(५२) महासत्तिपट्टान सूत्र
(२६) बोधिसरव	(५३) शान्तिया त्वाथः
(२७) शतक्यमुनि बुद्ध	(५४) चरित्त पुचः भाग-१, २
(२८) अनत्त लक्खण सुत्त	(५६) बुद्ध व शिक्षा (क)
(२९) वासेट्ठी थेरी	(५७) बौद्ध ध्यान
(३०) धम्मचक्कप्पवत्तन सुत्त	(५८) किस्सा गौतमी
(३१) लक्ष्मी छो	(५९) जप पाठ व ध्यान

(६०) लुम्बिनी विपस्सना	(६०) शिक्षा भाग-१, २, ३, ४, ५
(६१) विश्व धर्म प्रचार देखना भाग-१, २	(६५) दृष्टि व तृष्णा
(६३) योगीया जित्ठी	(६६) विपस्सना ध्यान
(६४) जातक माला भाग-१, २	(६७) जंगः लाइम्ह लम्बे
(६६) संक्षिप्त भावना	(६८) सतिपट्टान भावना
(६७) महानारद जातक	(६९) गौतम बुद्ध
(६८) पालि प्रवेश भाग-१, २	(१००) धम्मपद व्याख्या भाग-१
(७०) चमत्कार	(१०१) धम्मपदया बाखें
(७१) मणिबूड जातक	(१०२) तिरस्स वन्दना व सूत्र पुत्रः
(७२) महाजनक जातक	(१०३) तिरस्स वन्दना व पञ्चशील
(७३) गृही-विनय तू. सं.	(१०४) संसारया स्वाधू
(७४) बुद्ध व शिक्षा (ख)	(१०५) धम्मपद (पालि)
(७५) बुद्ध-जीवनी	(१०६) तिरस्स वन्दना व परित्राण
(७६) सबंज भाग-१, २	(१०७) आदर्श बौद्ध महिलार्पि
(७८) धम्मपद कविता	(१०८) बौद्ध नैतिक शिक्षा
(७९) धर्म मसीनि	(१०९) वेस्सन्तर जातक
(८०) दान	(११०) दीर्घाबु जुइमा
(८१) तेमिय जातक	(१११) पालिभाषावतरण भाग-२
(८२) वम्मिक सुत्त	(११२) तिरस्स गुण लुमके
(८३) मध्यम मार्ग	(११३) निर्वाण
(८४) महासीहनाद सुत्त	(११४) मनुतयुगु पहः
(८५) भिम्ह म्हाय व काय	(११५) संस्कृति
(८६) भिक्षु जीवन	(११६) बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
(८७) भिम्ह मजा	(११७) विरकुशया बाखें
(८८) विवेक-बुद्धि	(११८) प्नेपु परित्राण
(८९) स्वास्थ्य लाभ	(११९) कर्म व कर्मफल
	(१२०) धर्मया ज्ञान भाग-२

मुद्रक- नेपाल प्रेस, गुरुपत्र, ये । फोन- २२ १० ३२